

Animal Farm (1954) กับความล้มเหลวของการปฏิวัติ¹

การุณศีล จันท์ศิริ²

วันที่รับบทความ: 27 พฤษภาคม 2567; วันที่แก้ไขล่าสุด: 21 มีนาคม 2568; วันที่ตอบรับตีพิมพ์: 31 มีนาคม 2568

บทคัดย่อ

Animal Farm (1954) เป็นภาพยนตร์แอนิเมชันสัญชาติอังกฤษ-อเมริกัน ซึ่งดัดแปลงมาจากนิยายในชื่อเดียวกันของจอร์จ ออร์เวลล์ (George Orwell) เนื้อหาของภาพยนตร์จะว่าด้วยเหล่าสรรพสัตว์ในฟาร์มได้กระทำการลุกฮือและขับไล่เจ้าของฟาร์มผู้โหดร้ายออกไป และสร้างสังคมใหม่ที่สัตว์ทุกตัวมีความเท่าเทียม, อิสระ และมีความสุข ก่อนที่จะถูกเปลี่ยนไปเป็นรัฐเผด็จการแบบเบ็ดเสร็จภายใต้การนำโดยเจ้าหมูโนเบิลสัน ผู้ที่ทำให้ฟาร์มมีสภาพเลวร้ายไม่ต่างจากหรืออาจจะเลวร้ายกว่าก่อนปฏิวัติเสียอีก จุดมุ่งหมายของบทความวิจารณ์นี้คือการวิเคราะห์ตัวภาพยนตร์ โดยอิงจากทฤษฎีมาร์กซิสต์ (Marxism) และนีโอมาร์กซิสต์ (Neo-Marxism) เพื่อศึกษาว่าเพราะเหตุใดการปฏิวัติจึงไม่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น ผลลัพธ์จากการวิเคราะห์พบว่าสาเหตุที่ภายในภาพยนตร์ การปฏิวัติไม่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงนั้นเป็นเพราะการปกครองอันไม่เป็นประชาธิปไตย การโฆษณาชวนเชื่อ และการขาดความเอาใจใส่ของภาคประชาชนในการมีส่วนร่วมทางการเมือง จึงเอื้อให้เกิดการผูกอำนาจไว้ที่ตัวผู้นำ และเป็นเหตุให้ผลลัพธ์ของการปฏิวัติไม่ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงอย่างที่ควรจะเป็นนั่นเอง

คำสำคัญ การปฏิวัติ, ความเท่าเทียม, คอมมิวนิสต์, ชนชั้น, รัฐ

¹ บทความนี้ปรับปรุงมาจากบทความเรื่อง Animal Farm (1954): บางครั้งการปฏิวัติก็ไม่ได้เปลี่ยนแปลงสิ่งใด ซึ่งเคยถูกนำเสนอในกระบวนวิชา การเมืองและภาพยนตร์ (127336) ของคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

² คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ อีเมล: karoonsinchansiri@gmail.com

Animal Farm (1954) and the Failure of the Revolution

Karoonsin Chansiri³

Received: 27 May 2024 2022; Revised: 21 March 2025; Accepted: 31 March 2025

Abstract

Animal Farm (1954) is a British-American animated film, adapted from George Orwell's novel of the same name. The summary of the film is about farm animals, revolting and driving out the cruel farm owner, then creating a new society where all animals are equal, free, and happy before being transformed into a totalitarian state led by the pig named Napoleon, who made the farm's conditions just as bad as or perhaps even worse than those before the revolution. The purpose of this review article was to analyze the film, based on Marxist and Neo-Marxist theories, to find out why the revolution did not contribute to change for the better. The results of the analysis revealed that from the reasons within the film, the revolution failed to bring changes because of the undemocratic governance, propaganda, and a lack of attention from civil society in political participation. It therefore facilitated the tie of power to the leader and caused the revolution not to bring about the change as it should be.

Keywords Revolution, Equality, Communism, Class, State

³ Faculty of Political Science and Public Administration, Chiang Mai University, Chiang Mai 50200. E-mail: karoonsinchansiri@gmail.com

1. บทนำ

จะเกิดอะไรขึ้นหากคุณอยู่ในประเทศที่ผู้มาเป็นเผด็จการ สภาพสังคมไม่น่าอยู่ ประชาชนมีชีวิตยากลำบาก คุณจึงได้เข้าร่วมขบวนการปฏิวัติโค่นล้มรัฐบาลเดิมลงไป และแทนที่ด้วยรัฐบาลใหม่ที่ปกครองด้วยระบอบสังคมนิยม “อันรุ่งโรจน์” ทว่า ผู้นำประเทศคนใหม่นั้นกลับเป็นเผด็จการไม่ต่างจากคนก่อน แต่บ้าอำนาจยิ่งกว่า แคมป์ทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนเลวร้ายยิ่งกว่าก่อนปฏิวัติเสียอีก คุณจะทำอย่างไร? และคุณในฐานะที่มีส่วนร่วมทำให้เกิดความเลวร้ายอย่างที่เป็นในปัจจุบัน คุณจะทำอย่างไร? แล้วทำไมการปฏิวัติ “ของคุณ” ถึงไม่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นล่ะ?

รูปภาพที่ 1 ไปปิดภาพยนตร์ฉบับแรกของ Animal Farm (1954) ในสหราชอาณาจักร

ที่มา: Halas and Bachelor (1954)

แอนิเมล ฟาร์ม (Animal Farm) เป็นภาพยนตร์แอนิเมชันแนวดราม่า-เสียดสีที่เกิดจากการร่วมมือสร้างระหว่างสหรัฐฯ และสหราชอาณาจักร โดยดัดแปลงมาจากนิยายในชื่อเดียวกันของจอร์จ ออร์เวลล์ (George Orwell) ออกฉายครั้งแรกในปี 1954 (พ.ศ. 2497) เนื้อหาของภาพยนตร์จะว่าด้วยเหล่าสรรพสัตว์ในฟาร์มได้กระทำการลุกฮือและขับไล่เจ้าของฟาร์มผู้โหดร้ายออกไป และสร้างสังคมใหม่ที่สัตว์ทุกตัวมีความเท่าเทียม อิสระ และมีความสุข ก่อนที่จะถูกเปลี่ยนไปเป็นรัฐเผด็จการแบบเบ็ดเสร็จภายใต้การนำโดย

เจ้าหมูโนโปเลียน ผู้ที่ทำให้ฟาร์มมีสภาพเลวร้ายไม่ต่างจากเดิมหรืออาจจะเลวร้ายกว่าก่อนปฏิวัติเสียอีก โดยที่เลือกภาพยนตร์เรื่องนี้มากเพื่อวิเคราะห์ทั้งประเด็นต่างๆ อุดมการณ์ และสัญลักษณ์ที่ปรากฏภายในเรื่อง โดยจะอ้างอิงทฤษฎีสถานมาร์กซิสต์ (Marxism) และนีโอมาร์กซิสต์ (Neo-Marxism) เป็นหลัก และชี้ให้เห็นว่าเพราะเหตุใดการปฏิวัติภายในเรื่องจึงไม่สามารถก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้อย่างที่กล่าวมาในคำถามอันสุดท้ายของบทเกริ่นนำข้างต้น

2. บริบทของเรื่องและที่มาของภาพยนตร์

ภาพยนตร์เรื่องนี้ดัดแปลงมาจากนิยายสั้นในชื่อเดียวกันของจอร์จ ออร์เวลล์ดังที่เคยกล่าวมาแล้ว กำกับโดยจอห์น ฮาลาส (John Halas) และจอย แบตเชเลอร์ (Joy Batchelor) สองสามีภรรยา นักทำแอนิเมชันโฆษณาชวนเชื่อชาวอังกฤษ และออกทุนสร้างโดยสำนักข่าวกรองกลางหรือที่รู้จักในชื่อ ซีไอเอ (Central Intelligence Agency: CIA) (Senn, 2015, p. 151) โดยมีจุดประสงค์เพื่อสร้างภาพยนตร์โฆษณาชวนเชื่อต่อต้านลัทธิคอมมิวนิสต์ (Anti-Communist) สำหรับเด็ก เนื่องจากบริบททางสังคมโลกตะวันตกในช่วงยุค 50 เป็นช่วงที่ฝั่งโลกเสรีนำโดยสหรัฐอเมริกาหวาดกลัวภัยคอมมิวนิสต์เป็นอย่างมาก แม้ภาพยนตร์เรื่องนี้จะขาดทุนและต้องใช้เวลานานถึง 15 ปีจึงจะมีรายได้เท่าทุน แต่ภาพยนตร์เรื่องนี้ก็ได้รับความนิยมนายหลังจากสิ้นสุดยุคสงครามเย็น และกลายเป็นสื่อการเรียนการสอนในโรงเรียนทั่วสหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร และบรรดาประเทศที่พูดภาษาอังกฤษในต้นปี ค.ศ. 2000 (Rodden, 1991, p. 505)

สาเหตุที่ซีไอเอได้เลือกนิยายเรื่องนี้ของจอร์จ ออร์เวลล์ เพราะเนื่องจากเป็นนิยายที่เสียดสีโซเวียตและตัวสตาลินได้ตรงประเด็นที่สุด อีกทั้งยังเป็นนิยายที่น่าจะดัดแปลงได้ง่ายที่สุดตามความเห็นของซีไอเอ อีกทั้งออร์เวลล์ได้กลายเป็นสัญลักษณ์ของแนวคิดฝ่ายซ้ายที่ต่อต้านสตาลินและลัทธิคอมมิวนิสต์โซเวียตในฝั่งของอังกฤษและสหรัฐฯ ซึ่งได้ดึงดูดความสนใจของซีไอเอต่อตัวออร์เวลล์และผลงานต่างๆ ในทันที จึงไม่เป็นที่แปลกใจนักที่ทางซีไอเอและเอ็มไอซิก (Secret Intelligence Service: MI6) จะอยากรนำผลงานของออร์เวลล์มาดัดแปลงเป็นโฆษณาชวนเชื่อ อย่างไรก็ตาม สาธารณคดีของ แอนิมอล ฟาร์มที่ออร์เวลล์ตั้งใจจะสื่อ นั่นคือการเตือนภัยของระบอบเผด็จการเบ็ดเสร็จ (Totalitarian Dictatorship) กลับถูกมองข้ามไปอย่างน่าเสียดาย

โดยฉบับแอนิเมชันนั้นจะลดทอนเนื้อหา เปลี่ยนและตัดรายละเอียดหลายอย่าง และเนื้อเรื่องย่อของตัวละครหลายตัว รวมถึงตัดตัวละครบางตัวที่มีบทบาทเด่นในนิยายออกไปด้วย ทั้งนี้ เพื่อไม่ให้ภาพยนตร์มีความยาวมากเกินไป ลดทอนความรุนแรงและความซับซ้อนของเนื้อเรื่องลงเพื่อให้กลุ่มผู้ชมที่เป็นเด็กสามารถรับชมได้ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนี้เองที่มักสร้างความไม่พอใจให้กับผู้ที่ชื่นชอบนิยายต้นฉบับและผลงานของออร์เวลล์เป็นจำนวนมากจวบจนปัจจุบัน

แม้ว่าจุดประสงค์ของการสร้างภาพยนตร์นั้นเพื่อเป็นโฆษณาชวนเชื่อ แต่กระนั้น คู่สามีภรรยาฮาฮาและแบตเซลเลอร์ แม้จะไม่ว่าซีไอเอเป็นผู้อำนวยการสร้างและผู้สนับสนุนหลักในการสร้างแอนิเมชัน กลับตัดสินใจทำให้ภาพยนตร์เรื่องนี้กลายเป็นผลงานแอนิเมชันไร้กาลเวลา และยังทำให้เนื้อหาที่ซับซ้อนของนิยายต้นฉบับกลายเป็นเนื้อหาที่สามารถรับชมได้ทุกคน โดยยังคงประเด็นที่นิยายต้นฉบับต้องการจะสื่อได้เป็นอย่างดี

3. เรื่องย่อ

เนื้อเรื่องของภาพยนตร์จะเกิดขึ้นในฟาร์มแห่งหนึ่งที่มีชื่อว่า “แมนอร์ฟาร์ม” (Manor Farm) ซึ่งบริหารโดยมิสเตอร์โจน ชาวนาซีเมาผู้ที่ล้มเหลวในการบริหารฟาร์ม หมูเผ่าโอลเมเจอร์ สัตว์ผู้รอบรู้และอาวุโสที่สุดในฟาร์ม ได้กล่าวปลุกระดมให้พวกสัตว์ในฟาร์มทำการปฏิวัติเพื่อให้มีชีวิตที่ดีกว่า แต่กระนั้นก็ได้กำชับไว้ว่า เมื่อโค่นมิสเตอร์โจนแล้ว จงอย่ากลายเป็นเหมือนมิสเตอร์โจน (กลายเป็นเผด็จการเสียเอง) เด็ดขาด และสัตว์ทุกตัวย่อมเท่าเทียมกัน ก่อนที่หมูเผ่าจะจากไปอย่างสงบ

วันรุ่งขึ้น มิสเตอร์โจนไม่ยอมให้อาหารสัตว์ จึงทำให้พวกสัตว์นำโดยเจ้าหมูสโนว์บอล ตัดสินใจพังประตูโกดังและพากันเข้าไปกินอาหาร จากนั้นจึงได้ขับไล่มิสเตอร์โจนออกไป หลังจากนั้น สโนว์บอลก็ได้ทำลายทุกอุปกรณ์ที่มีสเตอร์โจนสเคยใช้กดขี่พวกสัตว์ไปจนหมด พร้อมทั้งตั้งบทบัญญัติที่อิงจากคำสอนของโอลเมเจอร์ผู้ล่วงลับแก่เหล่าสัตว์ และฟาร์มภายใต้การนำของสโนว์บอลก็ได้เปลี่ยนชื่อจาก “แมนอร์ฟาร์ม” เป็น “แอนิมอลฟาร์ม” (Animal Farm) ในขณะเดียวกัน โนโปเลียนที่สนใจในความสุขสบายและวิถีชีวิตของมนุษย์ก็ได้แอบเลี้ยงและฝึกลูกสุนัขอย่างลับๆ

ภายใต้การนำของสโนว์บอล กฎข้อที่สำคัญที่สุด “สัตว์ทุกตัวล้วนเท่าเทียมกัน” (All Animals are Equal) ได้ถูกบังคับใช้ แอนิมอลฟาร์มดำเนินการบริหารไปอย่างราบรื่นและอาหารก็อุดมสมบูรณ์ จนวันหนึ่งในช่วงหน้าหนาว สโนว์บอลได้เสนอแผนการสร้างกังหันลมเพื่อสร้างพลังงานไฟฟ้าให้แก่ฟาร์ม ทว่า โนโปเลียนได้คัดค้านแผนของสโนว์บอล ก่อนที่จะสั่งให้ฝูงสุนัขขับไล่สโนว์บอล ซึ่งตัวภาพยนตร์ได้บอกเป็นนัยว่าสโนว์บอลได้ถูกฆ่าโดยฝูงสุนัขข้างนอกฟาร์ม หลังจากนั้น โนโปเลียนก็ได้ป่าวประกาศว่าสโนว์บอลเป็นคนทรยศ และได้แต่งตั้งตัวเองเป็นผู้นำฟาร์มคนใหม่ ก่อนที่จะสั่งให้ดำเนินการสร้างกังหันลมโดยอ้างผลงานของสโนว์บอลว่าเป็นของตัวเอง โนโปเลียนเอง พวกสัตว์จึงทำงานอย่างหนักเพื่อสร้างกังหันลม โดยได้รับการปันส่วนอาหารน้อยลง ในขณะที่พวกหมูที่ใช้สมองจะได้รับอาหารมากกว่าสัตว์ตัวอื่นๆ

วันหนึ่ง พวกสัตว์ได้สังเกตว่าพวกหมูได้แอบแก้ไขหนึ่งในข้อบัญญัติของฟาร์มจากเดิม “สัตว์ทุกตัวย่อมไม่นอนบนเตียง” (No Animal Shall Sleep in A Bed) เป็น “จะไม่มีสัตว์ตัวไหนได้นอนบนเตียงที่มีที่นอน” (No Animal Shall Sleep in A Bed with A Sheet) แทน และในเช้าวันเดียวกันนี้เอง พ่อค้าหัวใสนามว่า มิสเตอร์วิมเพอร์ ได้ตัดสินใจทำการค้าขายกับแอนิมอลฟาร์ม (หากให้เฉพาะเจาะจง กับตัวโนโปเลียนเอง) โดยแลกเปลี่ยนสินค้ากับไข่ไก่

ทั้งหมด ซึ่งได้สร้างความไม่พอใจแก่เหล่าแม่ไก่เป็นอย่างมาก และได้ก่อจลาจลขึ้น แต่พวกสุนัขก็ได้จับกุมผู้กระทำผิดและผู้สมรู้ร่วมคิดได้ในเวลาไม่นาน และนำตัวสัตว์เหล่านั้นไปประหาร และได้เกิดการแก้ไขบทบัญญัติ “สัตว์จะต้องไม่ฆ่าสัตว์ตัวอื่น” (No Animal Shall Kill Another Animal) เป็น “สัตว์จะต้องไม่ฆ่าสัตว์ตัวอื่นหากไม่มีสาเหตุ” (No Animal Shall Kill Another Animal Without Cause)

ต่อมากลุ่มชาวนาที่อิฉาในความมั่งคั่งของแอนิมอลฟาร์มได้รวมตัวกันบุกฟาร์มเพื่อยึดฟาร์ม และแม้ว่าคราวนี้สัตว์จะได้รับชัยชนะ แต่กังหันลมได้ถูกทำลายลง โดยมีมือของมิสเตอร์โจนส์ที่ทำการระเบิดพลีชีพในกังหันลม การระเบิดในครั้งนี้ได้ทำให้ฟาร์มได้รับลูกหลงส่งผลให้มีสัตว์ล้มตายเป็นจำนวนมาก

บ็อกเซอร์ ม้าตัวผู้ ก็ได้ใช้เวลาทั้งหมดไปกับการสร้างกังหันลมขึ้นมาใหม่ โดยมีลาเบนจามินคอยช่วยเป็นเพื่อน แต่ด้วยอายุที่มากขึ้นกับอาการบาดเจ็บ นโปเลียนจึงได้ขายบ็อกเซอร์ให้กับโรงงานกาวของมิสเตอร์วิมเปอร์ โดยหลอกว่าจะพาไปส่งโรงพยาบาลสัตว์เพื่อแลกกับวิสกีราคาแพงเพียงหนึ่งขวด ทั้งยังให้สควิลเลอร์ เจ้าหมูมีขวามาแก้ข่าวการตายของบ็อกเซอร์อีกด้วย ซึ่งพวกสัตว์ก็รู้ดีอยู่แกล้งใจว่าทุกสิ่งที่สควิลเลอร์พูดออกมาเป็นเพียงโฆษณาชวนเชื่อเท่านั้น แต่ก็ทำอะไรไม่ได้เพราะยังมีพวกสุนัขทหารคุ้มกันพวกหมูอยู่

หลายปีผ่านไป กังหันลมก็ได้ถูกสร้างขึ้นใหม่อีกครั้ง แอนิมอล ฟาร์มดูเจริญรุ่งเรืองขึ้นมาก แต่ก็เพียงเปลือกนอก เพราะชีวิตความเป็นอยู่ของพวกสัตว์ไม่ได้ดีขึ้นเลย ยกเว้นนโปเลียน พวกหมูและพวกสุนัข ตอนนีฟาร์มได้กลายเป็นเหมือนธุรกิจขนาดใหญ่ที่สร้างความมั่งคั่งแก่พวกหมูเอง โดยวันหนึ่ง นโปเลียนได้ประกาศแก้ไขบทบัญญัติ “สัตว์ทุกตัวล้วนเท่าเทียมกัน” (All Animals are Equal) เป็น “สัตว์ทุกตัวล้วนเท่าเทียมกัน แต่สัตว์บางตัวเท่าเทียมกว่าสัตว์ตัวอื่น” (All Animals are Equal But Some Animals are More Equal Than Others)

ภายหลังสิ้นสุดงานและพวกหมูกับสุนัขได้เข้าไปเฉลิมฉลองในที่พำนักของท่านผู้นำ นโปเลียน เบนจามินได้เรียกสัตว์ทุกตัวในฟาร์มให้มาดูการเปลี่ยนแปลงบทบัญญัติครั้งนี้พร้อมทั้งขอให้เหล่ากพิราบไปประกาศข่าวและขอความช่วยเหลือจากสัตว์ในฟาร์มทุกแห่ง บรรดาสัตว์จากฟาร์มต่างๆ ที่ได้ทราบข่าวจึงตกลงที่จะให้ความช่วยเหลือและยกทัพไปยังแอนิมอล ฟาร์ม ในคืนนั้นเอง กองทัพสัตว์จากนอกและในฟาร์มได้มารวมตัวกัน ในขณะที่เบนจามินกำลังเฝ้าดูงานเลี้ยงของนโปเลียนและพวกหมู ที่ซึ่งนโปเลียนได้มอบเหรียญเป็นรางวัลแก่เหล่าหมูอาคันตุกะจากต่างฟาร์ม และได้ป่าวประกาศถึงวิสัยทัศน์ที่ฟาร์มทุกแห่งจะถูกปกครองโดยเหล่าหมู ตอนนั้นเองที่เบนจามินได้เห็นภาพซ้อนของมิสเตอร์โจนบนหน้าของนโปเลียนและหมูทุกตัวในงาน เบนจามินจึงได้ตัดสินใจสั่งบุกที่พำนักของนโปเลียนโดยทันที นโปเลียนที่หวาดกลัวได้สั่งให้สุนัขทหารของเขาออกมาปราบ แต่เหล่าสุนัขทหารก็ไม่ต่อรบคำสั่งเพราะได้ดื่มเหล้าจนเมายกฝูง นโปเลียนกับหมูทุกตัวจึงถูกรุมสังหารในท้ายที่สุด

4. การเล่าเรื่อง

ในส่วนของการเล่าเรื่องนั้น ก็จะเป็นไปตามมาตรฐานของแอนิเมชันในยุค 50 คือ เล่าเรื่องเป็นเส้นตรง และมักจะมีฉากที่ตัวละครทำตัวเฮฮาไปตามจังหวะเพลงประกอบของ ภาพยนตร์ ผนวกกับจุดประสงค์ของภาพยนตร์ที่เป็นการโฆษณาชวนเชื่อ จึงไม่มีความจำเป็นที่จะต้องใส่องค์ประกอบหรือการเล่าเรื่องที่ซับซ้อน (คงไม่มีใครคาดหวังว่าจะได้เสพผลงานระดับ The Godfather จาก Looney Tunes หรือก) แต่แอนิเมอล ฟาร์มจะแตกต่างจากแอนิเมชันเรื่องอื่นตรงที่ตัวเอก (เบนจามิน) จะไม่ใช่ตัวดำเนินเรื่อง แต่จะดำเนินเรื่องผ่านตัวร้ายหลักของเรื่องอย่างนโปเลียน ผู้ที่เป็นตัวละครศูนย์กลางของเรื่องราวทั้งหมด และด้วยความที่นโปเลียนมีเวลาเข้าฉากมากที่สุด ตัวภาพยนตร์จึงได้ใช้วิธีการทำให้เบนจามินที่มีเวลาเข้าฉากน้อยกว่าเป็นที่จดจำแก่ผู้ชม โดยการให้ตัวละครนี้ปรากฏตัวหรือมีส่วนร่วมโดยตรงกับเหตุการณ์ต่างๆ ที่สำคัญต่อเนื้อเรื่องหรือเหตุการณ์สร้างอิมแพคแก่ผู้ชม เช่น เหตุการณ์ปฏิวัติ เหตุการณ์ยึดอำนาจโดยนโปเลียน ฉากที่เบนจามินและบ็อกเซอร์สังเกตเห็นการละเมิดและแก้ไขบัญญัติโดยพวกหมู และวาระสุดท้ายของบ็อกเซอร์ เป็นต้น

เนื่องจากตัวภาพยนตร์มีเป้าหมายให้เด็กดูเป็นหลัก และด้วยความที่นิยายต้นฉบับนั้นมีรายละเอียดแน่นและมีเนื้อหาที่เหมาะสมสำหรับผู้ใหญ่ จึงมีความจำเป็นต้องตัดรายละเอียดจากนิยายต้นฉบับออกเป็นจำนวนมาก เพื่อให้สะดวกต่อการเล่าประเด็นหลักจากนิยายทั้งหมดภายในระยะเวลา 2 ชั่วโมง และยังเลี่ยงการแสดงฉากตายของตัวละครด้วยการทำให้ผู้ชมได้ยินเพียงแค่เสียงเท่านั้น (อาจแสดงผ่านสีหน้าท่าทางของตัวละครด้วย) แต่ถึงกระนั้น ตัวภาพยนตร์ก็ยังแฝงความรุนแรงและความโหดร้ายไม่ต่างจากนิยายต้นฉบับเลยแม้แต่น้อย และอีกหนึ่งสิ่งที่น่าสนใจคือการใช้โทนสีท้องฟ้าและการเปลี่ยนแปลงลักษณะทางกายภาพของตัวละครในการแสดงความคืบหน้าของการดำเนินเรื่อง โดยในตอนต้นที่ฟาร์มยังเป็นของมิสเตอร์โจน ท้องฟ้าจะมีสีออกหม่น และภายหลังจากที่ฟาร์มตกเป็นของเหล่าสัตว์ท้องฟ้าก็กลายเป็นสีฟ้าสว่างสดใส จนกระทั่งนโปเลียนขึ้นมาีอำนาจตั้งแต่ต้นจนตอนจบของเรื่อง สีของท้องฟ้าก็จะเริ่มสดใสน้อยลง และกลับมาเป็นสีฟ้าออกหม่นหรือสีเทา เช่นเดียวกันกับตัวละครที่ในช่วงตอนต้นเรื่อง บรรดาสัตว์ต่างๆ จะดูมีสุขภาพที่แข็งแรงดี จนกระทั่งการขึ้นมามีอำนาจของนโปเลียน จะสังเกตว่าพวกสัตว์ในฟาร์มเริ่มซูบผอมลงเรื่อยๆ แต่จะเด่นชัดสุดในตัวละครเบนจามิน ที่ในตอนต้นเรื่อง จะดูเป็นลาหนุ่มที่มีร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง แต่ในช่วงกลางถึงท้ายเรื่องจะเห็นได้ชัดเจนเลยว่า เบนจามินนั้นทั้งแก่ตัวลงและซูบผอมลงกว่าเดิมมาก ในขณะที่พวกหมูในเรื่องมีแต่จะอ้วนขึ้น และเริ่มคล้ายกับมนุษย์มากขึ้นเรื่อยๆ ตั้งแต่การเดินสองขา การสวมใส่ชุดสูท และท่าทางที่เหมือนมนุษย์มากขึ้นตลอดทั้งเรื่อง

รูปภาพที่ 2 Animal Farm – “นโปเลียนและเหล่าพวกพ้องหมูในตอนท้ายเรื่อง สังเกตว่าพวกหมุนั้นมีการสวมใส่ชุดและแสดงท่าทางเหมือนมนุษย์มากกว่าสัตว์”

ที่มา: Halas and Bachelor (1954, 1:07:35)

จนกระทั่งในตอนท้ายเรื่อง เบนจามินถึงขั้นเห็นภาพซ้อนของมนุษย์ (มิสเตอร์โจน) ในตัวของนโปเลียนและพวกหมู แสดงให้เห็นว่าท้ายที่สุดแล้ว นโปเลียนก็ไม่ต่างอะไรไปจากมิสเตอร์โจนเลย ซึ่งในนิยายต้นฉบับจะจบลงเพียงเท่านี้ แต่เนื่องจากผู้สร้างต้องการตั้งเป้าหมายไปที่กลุ่มผู้ชมที่เป็นเด็ก จึงได้เพิ่มตอนจบหลังจากนั้น และเกิดเป็นเหตุการณ์ปฏิวัติรอบที่สองของฟาร์มแห่งนี้นั่นเอง

5. บทวิเคราะห์

5.1 การวิเคราะห์ชื่อเรื่อง

ประเด็นแรกที่จะวิเคราะห์ในภาพยนตร์เรื่องนี้คือ ชื่อเรื่อง โดยชื่อ “แอนิมอล ฟาร์ม” นั้น แท้จริงก็คือชื่อของฟาร์มที่พวกสัตว์อาศัยอยู่นั่นเอง โดยในเรื่องนั้น ฟาร์มแห่งนี้มีชื่อเดิมว่า “แมนอร์ ฟาร์ม” (Manor Farm) ที่แปลตรงตัวว่า “ฟาร์มที่ดิน” โดยคำว่า แมนอร์นั้นเป็นหน่วยวัดของอังกฤษในสมัยขุนนาง ซึ่งชื่อในท้องเรื่องจะให้ความรู้สึกของระบบขุนนางหรือชนชั้น ก่อนจะถูกเปลี่ยนชื่อโดยเหล่าสัตว์ให้เป็น แอนิมอล ฟาร์ม อันหมายถึง “ฟาร์มของ

เหล่าสรรพสัตว์” นั่นเอง อย่างไรก็ตาม ท้ายที่สุดแล้ว แอนิมอลฟาร์ม ก็ไม่ได้กลายเป็นฟาร์มของเหล่า “สรรพสัตว์” อย่างที่ตั้งใจไว้เลย

5.2 การวิเคราะห์ผ่านมุมมองแบบมาร์กซิสต์

ลัทธิมาร์กซ์ หรือ ลัทธิมาร์กซิสต์ (Marxism) เป็นปรัชญาทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองที่วิเคราะห์ผลกระทบของชนชั้นปกครองที่มีต่อผู้ใช้แรงงาน ซึ่งนำไปสู่การกระจายความมั่งคั่งและอภิสิทธิ์อย่างไม่เท่าเทียมกันในสังคม และจะเป็นการกระตุ้นให้คนงานลุกขึ้นต่อสู้กับความไม่เท่าเทียมดังกล่าว The Economic Times (n.d.) ทฤษฎีนี้กำหนดขึ้นโดยคาร์ล มาร์กซ์ (Karl Marx) และเฟรดริช เฮเกล (Friedrich Hegel) ในผลงาน “คำแถลงการณ์ของพรรคคอมมิวนิสต์” (The Communist Manifesto) อันเป็นจุดสารที่พวกเขาสร้างขึ้นในยุคที่ลัทธิจักรวรรดินิยม (Imperialism) ยังเรืองอำนาจอยู่ โดยมีรากเหง้าจากการต่อสู้ของพวกเขาเองในฐานะสมาชิกของชนชั้นกรรมาชีพ (วิทยากร เชียงกูล, 2558, น. 61-116) ซึ่งหากใช้ทฤษฎีมาร์กซิสต์มาวิเคราะห์ จะแบ่งเป็นประเด็นได้ดังนี้

(1) อุดมการณ์ของรัฐ

ประเด็นแรกคือแนวคิดและอุดมการณ์ที่ปรากฏในภาพยนตร์ โดยเริ่มจากอุดมการณ์ของหมูเฒ่าโอลเมเจอร์จากตอนต้นเรื่อง ที่มีแนวคิดหลักว่าสัตว์ทุกตัวล้วนเท่าเทียม และต้องโค่นล้มระบบฟาร์มที่กดขี่เหล่าสัตว์ให้หมดสิ้นไป อันเป็นอุปมานิทัศน์ (Allegory) ของลัทธิคอมมิวนิสต์ (Communism) ในโลกความเป็นจริง ที่มีแนวคิดว่าด้วยสังคมที่ไร้ชนชั้นและการโค่นล้มนายทุน (Lansford, 2008, pp. 10-11) แน่นนอนว่าอุดมการณ์ดังกล่าวไม่สามารถก่อให้เกิดสังคมที่เท่าเทียมอย่างที่ตั้งเป้าไว้ได้ อย่างไรก็ตาม การโค่นล้มมิสเตอร์โจนก็ได้ทำให้ฟาร์มนั้นได้รับอธิปไตยเป็นของตัวเอง เกิดเป็นฟาร์มแห่งแรกที่บริหารโดยเหล่าสัตว์ในที่สุด

นอกจากนี้ การปกครองแบบเผด็จการภายใต้การนำของนโปเลียนยังสะท้อนแนวคิดเผด็จการแบบเบ็ดเสร็จ (Totalitarianism) ที่ตัวรัฐบาล (นโปเลียนและพรรคพวก) ได้เข้าควบคุมชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน (เหล่าสัตว์ที่ไม่ใช่หมูและสุนัข) ที่อยู่ภายในอาณาเขตฟาร์มทุกระเบียบนิ้ว หากใครขัดขึ้นก็จะถูกต้องโทษประหารสถานเดียว

หากเราได้ศึกษาประวัติศาสตร์โลกช่วงทศวรรษ 1920 ถึงปี 1945 (ตรงกับปีที่นิยายออกตีพิมพ์พอดี) เราจะสังเกตว่า เหตุการณ์ทั้งหมดในแอนิมอล ฟาร์ม คือการเล่นซ้ำเหตุการณ์ปฏิวัติรัสเซียและเหตุการณ์หลังจากนั้น โดยมีเหล่าตัวละครสัตว์ดำเนินเรื่องแทนบุคคลที่มีอยู่จริงในประวัติศาสตร์ ทั้งอุดมการณ์ทางการเมืองของพวกสัตว์ (หรือชื่อ “ลัทธิสัตว์” (Animalism) ในนิยาย) ที่มีความคล้ายคลึงกับลัทธิคอมมิวนิสต์ หรือหากจะให้เฉพาะเจาะจงก็คือ ลัทธิสตาลิน (Stalinism) เป็นอย่างมาก

รูปภาพที่ 3 Animal Farm “ภาพของนโปเลียนในอีกหลายปีหลังจากฟาร์มได้ขยายตัวเป็นธุรกิจขนาดใหญ่”

ที่มา: Halas and Bachelor (1954, 1:05:17)

โดยลัทธิสตาลิน คือคำที่ใช้เรียกแนวทางการปกครองและการบังคับใช้นโยบายคอมมิวนิสต์ของโจเซฟ สตาลิน (Joseph Stalin) อดีตผู้นำสหภาพโซเวียตและเลขาธิการพรรคคอมมิวนิสต์ที่ขึ้นดำรงตำแหน่งถัดจาก วลาดีมีเย เลนิน (Vladimir Lenin) ผู้ก่อตั้งสหภาพโซเวียต (Mandel, 1977, pp. 182-183) ซึ่งสหภาพโซเวียตภายใต้การนำของสตาลินนั้น แม้จะสามารถพัฒนาสหภาพโซเวียตให้กลายเป็นหนึ่งในสองมหาอำนาจภายหลังสิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้ แต่ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนนั้นว่าเลวร้ายมาก ทั้งปัญหาความอดอยาก ขาดซึ่งสิทธิในการแสดงออก และมีโอกาสถูกส่งเก็บหรือถูกส่งไปอยู่ในค่ายแรงงานได้ตลอดเวลา เนื่องจากนิยายที่เป็นต้นฉบับของภาพยนตร์เรื่องนี้มีเนื้อหาเสียดสีระบอบคอมมิวนิสต์ของสหภาพโซเวียตภายใต้การปกครองของ สตาลินนั่นเอง

ฉะนั้นสิ่งที่ทั้งตัวนิยายและแอนิเมชันต้องการจะสื่อคือ แม้ว่าอุดมการณ์ตั้งต้นอย่างลัทธิคอมมิวนิสต์จะมีจุดประสงค์ดีเพียงใด แต่ก็แปรเปลี่ยนเป็นเลวร้ายลงเมื่อมีผู้นำเผด็จการอย่างสตาลินขึ้นมาอำนาจ และยังชี้ให้เห็นว่าระบอบเผด็จการแบบเบ็ดเสร็จนั้นสามารถเลวร้ายได้เพียงใด อย่างที่เกิดขึ้นจริงในอดีตสหภาพโซเวียตและในนิยาย แต่ในกรณีของแอนิเมชัน เนื่องจากบริบทของสังคมตะวันตกในยุค 50 เป็นช่วงที่หวาดกลัวภัยคอมมิวนิสต์

อย่างหนัก แอนิเมชันเรื่องนี้จึงถูกสร้างขึ้นโดยมีจุดประสงค์เพื่อเป็นโฆษณาชวนเชื่อ กระนั้น ตัวแอนิเมชันกลับดูผิดจากจุดประสงค์ดั้งเดิมอย่างมาก โดยแทนที่จะทำให้คนรู้สึกเกลียดระบอบคอมมิวนิสต์ กลับทำให้ผู้ชมไม่รู้สึกเกลียดต่ออุดมการณ์ แต่ไปเกลียดที่ตัวละคร ซึ่งก็คือ โปเลียนและพรรคพวกหมูแทน ถึงขั้นที่มีผู้ชมและนักวิจารณ์บางคนมองว่า ถ้าสโนว์บอล ไม่ถูกโค่นอำนาจโดยโปเลียนเสียก่อน ก็คงจะสามารถทำให้ฟาร์มสัตว์เจริญรุ่งเรืองได้ไปแล้ว

(2) ความเท่าเทียม

หากเราใช้แนวคิดมาร์กซิสต์ (Marxism) ในการวิเคราะห์ ซึ่งอ้างอิงจากทฤษฎีของ มาร์กซ์ที่ว่า นายทุน (ชนชั้นปกครอง) ซึ่งเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตจะเป็นผู้เอาเปรียบชนชั้น กรรมกรซึ่งที่เป็นประชากรส่วนใหญ่ โดยหาผลประโยชน์และเอาความมั่งคั่งมาจากการจัดสรร มูลค่าส่วนเกิน (กำไร) ที่ชนชั้นกรรมกรผลิตอยู่เสมอ แต่นายทุนก็จะต้องเพิ่มการลงทุน และเพิ่มการผลิตเพื่อให้ได้มาซึ่งกำไรที่มากขึ้น ซึ่งจะนำมาสู่ความไม่เท่าเทียมที่มากยิ่งขึ้น (Lansford, 2008, pp. 14-15)

จะเห็นว่าเกิดความไม่เท่าเทียมมาตั้งแต่ต้นเรื่อง ดังที่ปรากฏในภาพยนตร์คือ ฟาร์มภายใต้การดูแลของมิสเตอร์โจนนั้น เหล่าสัตว์อยู่อย่างลำบาก ตั้งแต่ถูกใช้งานหนัก ถูกเอารัดเอาเปรียบ อดอยาก และรอถูกเชือด ในขณะที่เจ้าของฟาร์มอย่างมิสเตอร์โจน ใช้ชีวิตอย่างสุขสบายทั้งที่ตัวเองก็บริหารฟาร์มไม่เป็น มักหมดเงินไปกับเหล้าและฟังกาแนะนำจากเพื่อนขึ้นมาในฝัน แล้วนำคำแนะนำที่ไม่ได้เรื่องจากปากคนเมามาบริหารฟาร์ม อันเป็นต้นเหตุให้ฟาร์มอยู่สภาวะล้มเหลวดังที่กล่าวมา และในเหตุการณ์ที่สัตว์เริ่มปฏิวัติ จะเห็นว่า พวกหมู (สโนว์บอลกับโปเลียน) เป็นต้นคิดและแกนนำหลักในการปฏิวัติ ในแง่นี้แสดงให้เห็นว่าพวกหมูนั้นมีสถานะทางสังคมสูงกว่าสัตว์อื่นๆ แม้จะโดยไม่ตั้งใจ และจากฉาก ในภาพยนตร์ที่สโนว์บอลซึ่งเป็นผู้นำของเหล่าสัตว์ในฟาร์มได้มีนโยบายให้สัตว์ทุกตัวได้รับการศึกษาเพื่อให้สัตว์ทุกตัวได้พัฒนาตัวเอง จะเห็นว่า พวกหมูที่เป็นสัตว์ฉลาดสามารถเรียนรู้ได้เร็ว ในขณะที่สัตว์ตัวอื่นๆ เรียนรู้ได้เร็วช้าต่างกัน ในจุดนี้ เราจะเห็นว่า “ความรู้” เริ่มกลายเป็นตัวแบ่งแยกชนชั้นในหมู่ม้าสัตว์ให้แยกจากกันเป็น 2 กลุ่ม คือ “ปัญญาชน” กับ “กรรมกร” แม้ว่าตัว “ปัญญาชน” ตามแนวคิดมาร์กซิสต์แบบดั้งเดิมจะไม่ถูกนับเป็นชนชั้นจริงๆ ก็ตาม แต่ถึงกระนั้นเราก็ได้เห็นแล้วว่าแม้แต่ในหมู่ม้าสัตว์เองก็เริ่มจะไม่ “เท่าเทียม” อย่างที่หวังไว้ในตอนแรกแล้ว และเมื่อสโนว์บอลถูกยึดอำนาจและถูกสังหารโดยโปเลียน ความไม่เท่าเทียมก็ได้เริ่มปรากฏอย่างชัดชัดขึ้นเรื่อยๆ ไปตามการดำเนินเรื่องของภาพยนตร์

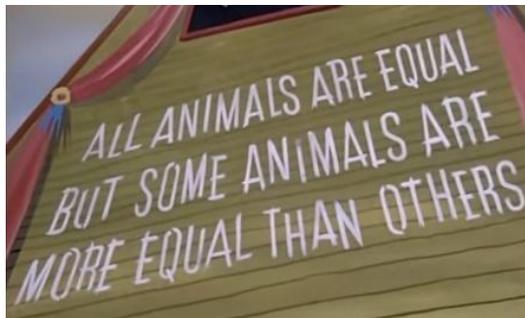
ตารางที่ 1 วิเคราะห์ฉากในภาพยนตร์

เนื้อเรื่อง-ฉาก	วิเคราะห์
<p>ฉากประชุมในตอนต้นเรื่องที่บรรดาสัตว์ในฟาร์มมาฟังคำสั่งเสียของหมูเผ่าโอลเมเจอร์</p> <p>ที่มา: (Halas & Bachelor, 1954, 7:25)</p> <p>ที่มา: (Halas & Bachelor, 1954, 8:37)</p>	<p>ฉากนี้นับเป็นครั้งแรกที่เราได้เห็นสัตว์ทุกสายพันธุ์ในฟาร์มได้มารวมตัวกัน แม้ว่าดูเผินอาจไม่เท่าเทียมเพราะพวกหมูนั่งอยู่หน้าสุด แต่กระนั้นโอลเมเจอร์ก็เลือกที่จะพูดกับสัตว์เกือบทุกตัวในโรงนา</p> <p>ซึ่งสาเหตุที่โอลเมเจอร์ไม่ได้พูดกับสัตว์ทุกตัว คงเพราะอายุมากแล้วและกำลังจะจากโลกนี้ไป จึงพูดเท่าที่จะนึกออกและพูดเฉพาะปัญหาที่เห็นได้ชัดซึ่งเอาจริงแล้ว นับเป็นครั้งแรกที่พวกสัตว์ในฟาร์มดูจะมีความเท่าเทียมกันจริงๆ(ไม่นับโอลเมเจอร์)</p>
<p>เนื่องจากมิสเตอร์โจนเมาค้างจึงไม่ได้ตื่นมาให้อาหารพวกสัตว์ที่หิวโหยจึงหนีออกและทำการพังโกดังเก็บผลผลิต และได้เข้าไปกินอาหารในโกดัง ก่อนที่จะขับไล่มิสเตอร์โจนออกไป</p> <p>ที่มา: (Halas & Bachelor, 1954, 13:16)</p>	<p>ฉากนี้นับได้ว่าเป็นฉากที่สองในที่พวกสัตว์ทุกตัวในฟาร์มมีความเท่าเทียมกัน เพราะทุกตัวต่างก็ประสบทุกข์และต่างก็มีศัตรูร่วมกัน</p>

ที่มา: Halas and Bachelor (1954)

(3) ชนชั้น

รูปภาพที่ 4 Animal Farm “กฎต่างๆ ที่ได้ถูกเปลี่ยนแปลงภายในเรื่อง”

ที่มา: Halas and Bachelor (1954)

การที่นโปเลียนได้แก้ไขบัญญัติที่สโนว์บอลได้ร่างเอาไว้ได้ทำให้พวกหมูมีความเป็นอยู่ ที่สุขสบายและฟุ่มเฟือยมากขึ้น สวนทางกับเหล่าสัตว์ในฟาร์มที่นอกจากจะถูกกดขี่แล้ว ยังมีสิทธิ์ถูกประหารชีวิตหากต่อต้านนโปเลียนอีกด้วย ณ จุดนี้ ความเป็นชนชั้นไม่มีการ ถูกปิดบังอีกต่อไป แต่ถูกแสดงออกมาอย่างชัดเจน ดังฉากที่นโปเลียนแก้ไขบทบัญญัติข้อสุดท้าย จาก “สัตว์ทุกตัวล้วนเท่าเทียม” เป็น “สัตว์ทุกตัวล้วนเท่าเทียม แต่สัตว์บางตัวเท่าเทียมกว่า” แสดงให้เห็นว่า ภายใต้ระบอบที่อ้างความเท่าเทียมนั้น ท้ายที่สุดก็ยังคงมีชนชั้นอยู่ดี และ แม้แต่เหล่าสุนัขที่เป็นทหารของนโปเลียน ก็ยังหลงระเริงไปกับอำนาจเช่นเดียวกับพวกหมู เนื่องจากมีอภิสิทธิ์ในฐานะทหารและตำรวจลับ ซึ่งเห็นได้จากในฉากหนึ่งในตอนท้ายของ ภาพยนตร์ที่พวกสุนัขได้ดื่มเหล้าจนเมามายเช่นเดียวกับพวกหมู จนไม่ได้ฟังคำสั่งของนโปเลียน ที่ ณ ตอนนั้นเกิดเหตุปฏิวัติครั้งที่สองโดยพวกสัตว์ ซึ่งเปรียบได้กับกองทัพที่เมื่อได้รับอำนาจ ทางการเมือง ส่วนมากก็จะมีพฤติกรรมหลงระเริงในอำนาจ และกลายเป็น “ชนชั้น” อีกประเภทหนึ่งไปในที่สุด (ฉัตรทิพย์ นาถสุภา, 2557, น. 142-190)

รูปภาพที่ 5 Animal Farm – “ฝูงสุนัขทหารที่ดื่มเหล้าจนเมามาย มีสัญญาณที่เปรียบได้กับกองทัพที่เมาเมิวในอำนาจจนลืมที่จะปฏิบัติหน้าที่ของตน”

ที่มา: Halas and Bachelor (1954, 1:10:12)

5.3 การวิเคราะห์ผ่านแนวคิดบริโภคนิยม

อีกแนวคิดที่ปรากฏในเรื่องก็คือลัทธิบริโภคนิยม (Consumerism) โดยลัทธิบริโภคนิยมเป็นแนวคิดที่ว่า การเพิ่มการบริโภคสินค้าและบริการที่จำหน่ายอยู่ในตลาดจะเป็นเป้าหมายที่พึงปรารถนาเสมอ และความเป็นอยู่และความสุขของคนนั้นขึ้นอยู่กับ การได้รับสินค้าอุปโภคบริโภค และทรัพย์สินทางวัตถุเป็นพื้นฐาน (Duignan, n.d.)

โดยภายหลังจากที่โนโปลีเยนได้เริ่มทำการค้าขายกับมนุษย์เพื่อผลประโยชน์ของตัวเอง ก็ได้เกิดการบังคับให้มีการผลิตสินค้าจำนวนมาก (ได้แก่ นม ไข่ไก่ และธัญพืช) เพื่อนำไปแลกเปลี่ยนสินค้าจากมนุษย์ ณ จุดนี้ภายในเรื่อง เราจะได้เห็นพวกหมูบริโภคนิยมของมนุษย์อย่างฟุ่มเฟือย และเมื่อเจ้าบ็อกเซอร์ มาผู้ขยันขันแข็งและเป็นพันธมิตรของฟาร์มเกิดล้มป่วยลง โนโปลีเยนก็ได้นำบ็อกเซอร์ไปขายให้โรงงานกาว (ในสมัยก่อน คอลลาเจนจากเนื้อมาเป็นวัตถุดิบหลักในการผลิตกาว) เพื่อแลกกับวิสกีราคาแพง ซึ่งการกระทำเช่นนี้ก็ได้สร้างความโกรธแค้นให้กับเจ้าลาเผ่าเบนจามิน ผู้เป็นเพื่อนสนิทของบ็อกเซอร์เป็นอย่างมาก แต่กระนั้นเบนจามินก็ไม่อาจทำอะไรโนโปลีเยนได้เพราะอำนาจที่โนโปลีเยนมี จึงทำได้เพียงเก็บความเคียดแค้นนั้นไว้ในใจอย่างเดียว

5.4 การวิเคราะห์ผ่านมุมมองนีโอมาร์กซิสต์สายกรั้มซี

ต่อไปนี้จะเป็นการวิเคราะห์ภาพยนตร์โดยใช้แนวคิดนีโอมาร์กซิสต์แบบของกรั้มซี ซึ่งก่อนจะลงรายละเอียดนั้น จะต้องอธิบายตัวทฤษฎีก่อน

โดยลัทธินีโอมาร์กซิสต์ หรือลัทธินีโอมาร์กซิสต์ (Neo-Marxism) เป็นปรัชญาสายมาร์กซิสต์แบบใหม่ที่ถือกำเนิดขึ้นในช่วงต้นศตวรรษที่ 20 ซึ่งแม้จะเน้นการวิเคราะห์เชิงระบบในแนวเดียวกับมาร์กซ์ และการวิเคราะห์ที่เน้นเรื่องมิติทางอำนาจ โดยเฉพาะเรื่องโครงสร้างอำนาจ นอกจากนี้ ยังมีแนวคิดเรื่องการสร้างรัฐสังคมนิยมเหมือนกัน แต่สิ่งที่ต่างออกไปคือการนำสาขาวิชาอื่นเข้ามาใช้วิเคราะห์ รวมไปถึงการแย้งหรือเห็นต่างกับแนวคิดบางส่วนของลัทธิมาร์กซ์แบบดั้งเดิมอีกด้วย (Haynes et al., 2017, pp. 121-135) โดยทฤษฎีนีโอมาร์กซิสต์ที่จะนำมาใช้ในการวิเคราะห์จะเป็นแนวคิดของอันโตนิโอ กรั้มซี (Antonio Gramsci) ซึ่งเป็นทฤษฎีมาร์กซิสต์ที่ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างจิตสำนึกและอุดมการณ์กับสังคม (Ritzer & Schubert, 1991, pp. 359-375) โดยมีแนวคิดสำคัญคือการครองความเป็นเจ้าทางอุดมการณ์ (Hegemony) อันว่าด้วยการครอบงำทางความคิดโดยรัฐ เพื่อสร้างการยอมรับในตัวรัฐจากคนในสังคม (วัชรพล พุทธิรักษา, 2557)

ตามมุมมองแบบวิภาษวิธีของมาร์กซ์ซึ่งรับมาจากเฮเกลนั้น ได้เสนอว่า โครงสร้างทางสังคมมีอยู่สองส่วนคือ โครงสร้างส่วนบน (Superstructure) คือ โครงสร้างทางการเมือง ความคิด สังคม และวัฒนธรรม กับโครงสร้างส่วนล่าง (Infrastructure) คือ โครงสร้างที่เกี่ยวข้องกับมิติทางเศรษฐกิจทั้งหมด โดยมาร์กซ์และนักทฤษฎีวิพากษ์รุ่นแรกมองว่า ความเปลี่ยนแปลงทางสังคมจะเกิดขึ้นเพราะโครงสร้างส่วนล่าง (ระบบเศรษฐกิจ) จะเป็นตัวกำหนดโครงสร้างส่วนบน (สังคมมนุษย์) ซึ่งกลุ่มแนวคิดนี้จะถูกเรียกว่า ลัทธิเศรษฐกิจเป็นตัวกำหนด (Economic Determinism) แต่นักทฤษฎีวิพากษ์สายนีโอมาร์กซิสต์ที่นำโดยกรั้มซีมองว่า มีอยู่หลายครั้งที่โครงสร้างส่วนบนทำงานอย่างอิสระ และหลายครั้งเช่นกันที่สร้างส่วนบน (สังคมมนุษย์) เป็นกำหนดโครงสร้างส่วนล่าง (ระบบเศรษฐกิจ) ฉะนั้นนักทฤษฎีวิพากษ์สายนีโอมาร์กซิสต์ของกรั้มซีจะเน้นศึกษาโครงสร้างส่วนบนเป็นหลักนั่นเอง (กาญจนา แก้วเทพ และสมสุข หินวิมาน, 2560, น. 169-179)

โดยแนวคิดพื้นฐานของกรั้มซีที่ปรากฏในภาพยนตร์นั้นประกอบไปด้วย

(1) แนวคิดเรื่องการบังคับและการสร้างความยินยอมพร้อมใจ

แนวคิดเรื่องการใช้กำลังบังคับและการสร้างความยินยอมพร้อมใจ (Coercion and Consent) เป็นกลไกของรัฐในการทำให้ชนชั้นปกครองสามารถดำรงอยู่ต่อไปได้ โดยการใช้กำลังบังคับ (Coercion) ในการปราบปรามคนที่เห็นต่าง เช่น การใช้กำลังตำรวจปราบปรามกลุ่มผู้ประท้วง อย่างไรก็ตาม กรั้มซีย้ำว่า วิธีนี้อาจได้ผลเพียงชั่วคราว เนื่องจากว่า หากรัฐยังใช้กำลังปราบปราม ก็ยังมีกระแสนการต่อต้านมากขึ้นเท่านั้น ด้วยเหตุนี้ วิธีที่ชนชั้นปกครองมักใช้ควบคู่กันไปคือ การสร้างความยินยอม (Consent) ผ่านกลไกของรัฐด้านอุดมการณ์ เช่น การควบคุมสื่อ การควบคุมบทเรียนในสถาบันการศึกษา การปลูกฝังค่านิยมหนึ่ง ๆ ในสถาบัน

ครอบครัว ฯลฯ อันจะสามารถก่อให้เกิดการผลิตซ้ำชุดความคิดที่สร้างความยินยอมของประชาชนแก่รัฐได้ (กาญจนา แก้วเทพ และสมสุข หินวิมาน, 2560, น. 180-181)

เราจะสามารถเห็นแนวคิดดังกล่าวได้จากภาพยนตร์ โดยจากการยึดอำนาจ โนโปลีเยน จะใช้สุนัขทหารในการคุกคาม ทำร้ายและประหารชีวิตสัตว์ที่เห็นต่าง ขณะเดียวกันก็จะใช้ให้สมุนมือขวาอย่างสควิลเลอร์มาประกาศโฆษณาชวนเชื่อและประกาศเรื่องสำคัญต่างๆ ภายในฟาร์ม ทำให้เกิดการยินยอมต่ออำนาจของโนโปลีเยนนั่นเอง

(2) แนวคิดเรื่องกลุ่มทางประวัติศาสตร์

ในการจำแนกคนออกเป็นกลุ่มๆ ของนักทฤษฎีมาร์กซิสต์ดั้งเดิมนั้น จะใช้เกณฑ์ทางเศรษฐกิจเรื่องชนชั้น (Class) เป็นพื้นฐาน และอธิบายว่า ชนชั้นเป็นที่มาของความขัดแย้งต่างๆ ในสังคม อย่างไรก็ตาม อดัมสันได้ตั้งข้อสังเกตว่า วิธีอธิบายเรื่องชนชั้นแบบนี้มีลักษณะเป็นนามธรรมและเรียบง่ายเกินไป ทั้งยังไม่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง ข้อเสนอของอดัมสันคือ ให้ทำการวิเคราะห์ช่วงเวลาทางประวัติศาสตร์ (Conjuncture Analysis) เพื่อดูว่าในแต่ละช่วงเวลาทางประวัติศาสตร์นั้น ได้เกิดความขัดแย้งระหว่างกลุ่มแบบใดบ้าง และอาจทำให้แต่ละกลุ่มทางเศรษฐกิจเกิดการ “รวมตัวเฉพาะกิจ” ระหว่างกันในช่วงเวลาหนึ่งหรืออาจเกิดกระบวนการที่ทำให้ผู้คนในแต่ละกลุ่มเกิดความรู้สึกบางอย่าง “ร่วมกัน” (“Unified” Popular Feeling) เกิดเป็นรูปแบบที่เรียกว่า กลุ่มทางประวัติศาสตร์ (Historical Bloc) ขึ้น จนกลายเป็นพลังนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงหรือการปฏิวัติในที่สุด (กาญจนา แก้วเทพ และสมสุข หินวิมาน, 2560, น. 182-183)

ซึ่งภายในเรื่องนั้นจะมีอยู่สามเหตุการณ์ที่เหมือนหรือใกล้เคียงกับข้อเสนอของอดัมสันดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2 วิเคราะห์ฉากสำคัญและเนื้อเรื่อง

ฉาก	เนื้อเรื่อง และการวิเคราะห์เนื้อเรื่อง
 	<p>เหตุการณ์แรก คือ เหตุการณ์ปฏิกิริยาครั้งแรกของเหล่าสัตว์ในแอนิเมอล ฟาร์ม และ “สงคราม” ระหว่างขานากับสัตว์ครั้งที่ 1 ที่สัตว์ทุกตัวได้แก่ ทั้งพวกหมูที่เป็นปัญญาชน แม่สุนัขที่เป็นสัตว์เลี้ยงของมิสเตอร์โจนที่แม้จะมีชีวิตดีกว่าสัตว์ทุกตัวในฟาร์ม แต่ก็ถูกมิสเตอร์โจนทารุณเช่นเดียวกับสัตว์ในฟาร์ม และสัตว์ตัวอื่นๆ ที่เป็นชนชั้นกรรมาชีพได้รวมตัวกันเพื่อขับไล่มิสเตอร์โจน และได้ต่อสู้กับขานาที่มีมิสเตอร์โจนพามาทางฟาร์มคืน</p>
	<p>ในเหตุการณ์ที่สอง คือ “สงคราม” ระหว่างขานากับแอนิเมอล ฟาร์มครั้งที่ 2 ที่ทั้งพวกหมู (ที่ตอนนี้กลายเป็นชนชั้นนำแทนมิสเตอร์โจนส์แล้ว) พวกสุนัขทหาร (ที่คอยปราบปรามพวกสัตว์) และสัตว์ชนิดอื่นๆ ได้รวมพลังกันในการขับไล่ขานาออกไป</p> <p>จากการวิเคราะห์พบว่า ในบรรดาสัตว์ในฟาร์ม พวกหมูเปรียบได้กับสมาชิกระดับสูงของรัฐบาล และนายทหารชั้นผู้ใหญ่ ซึ่งนับเป็นชนชั้นสูง พวกสุนัขทหารที่เปรียบได้กับเจ้าหน้าที่ทางทหารซึ่งอาจจะนับเป็นชนชั้นกลางค่อนไปทางสูงได้ และพวกสัตว์ที่เป็นชนชั้นกรรมาชีพ ทั้งสามกลุ่มนี้วมตัวกันด้วยความรู้สึกบางอย่างร่วมกัน คือรู้สึกที่ฟาร์ม (รัฐ) ของตนตกเป็นภัยจากการรุกรานโดยกลุ่มขานา (ศัตรู) นั่นเอง</p>

ฉาก	เนื้อเรื่อง และการวิเคราะห์เนื้อเรื่อง
	<p>ในเหตุการณ์สุดท้ายคือ การปฏิวัติในแอนิเมอลฟาร์มที่สัตว์จากทั้งในและนอกแอนิเมอลฟาร์มมารวมตัวกันเพื่อโค่นโปเลียนและหมูจากฟาร์มอื่นๆ ที่มีอำนาจคล้ายกัน</p> <p>เมื่อลองวิเคราะห์ดูแล้ว บรรดาสัตว์ต่างๆ (ยกเว้นหมูและสุนัข) นั้นน่าจะสามารเปรียบเทียบได้กับกลุ่มต่างๆ ในระบบชนชั้น คือ สัตว์ในแอนิเมอลฟาร์มและฟาร์มอื่นๆ ที่ปกครองโดยพวกหมูเป็นตัวแทนของชนชั้นล่างและกรรมกร และสัตว์จากฟาร์มของมนุษย์ ที่ก็ไม่ได้มีชีวิตลำบากแต่รู้สึกอยากช่วยเหลือเพื่อนสัตว์ด้วยกันเปรียบได้กับชนชั้นกลาง โดยทั้งสองกลุ่มนี้ได้รวมตัวกันเพื่อจุดประสงค์เดียว คือการปฏิวัติและโค่นพวกหมูและสุนัขที่เป็นชนชั้นสูงลงมานั่นเอง</p>

ที่มา: Halas and Bachelor (1954)

(3) แนวคิดเรื่องการครองความเป็นเจ้าทางอุดมการณ์

สำหรับแนวคิดการครองความเป็นเจ้าทางอุดมการณ์ (Hegemony) นั้น คือกระบวนการสร้างความชอบธรรมทางอำนาจใดๆ โดยการสร้างสามัญสำนึกหนึ่งให้แก่คนในสังคม เป็นการแย่งชิงพื้นที่ความคิดของคนในสังคม และทำให้เกิดการยอมรับอำนาจนั้นในที่สุด (กาญจนา แก้วเทพ และสมสุข หินวิมาน, 2560, น.184-187) โดยกรัมซีได้เสนอว่าหากชนชั้นใดอยากเลื่อนสถานะขึ้นเป็นชนชั้นนำจะต้องสร้างพันธมิตรทางชนชั้นกับกลุ่มอื่นในสังคมเสียก่อน จากนั้นกรัมซีจึงได้จำแนกกลยุทธ์ของการครองความเป็นเจ้าได้เป็น 2 วิธี ได้แก่

การครองความเป็นเจ้าทางการเมือง (Political Hegemony) โดยการสถาปนาระบอบการเมืองการปกครองหนึ่ง ๆ ให้เป็นระบอบหลักในการปกครอง เช่น หากเป็นฝั่งโลกเสรีก็จะต้องเป็นระบอบใดๆ ที่ไม่ใช่คอมมิวนิสต์ โดยส่วนมากมักเป็นระบอบประชาธิปไตย แต่อีกหลายประเทศก็เลือกที่จะปกครองด้วยระบอบเผด็จการทหาร เป็นต้น (กาญจนา แก้วเทพ และสมสุข หินวิมาน, 2560, น. 184)

การครองความเป็นเจ้าทางวัฒนธรรม (Cultural Hegemony) คือการสถาปนาวัฒนธรรมหลักหรือระบบความคิดหลัก เพื่อนำไปสู่การสร้างความเห็นพ้องต้องกันของ

คนในสังคมกับรัฐบาล ซึ่งการเผยแพร่วัฒนธรรมดังกล่าว มักอาศัยสื่อมวลชนเป็นหลัก (กาญจนา แก้วเทพ และสมสุข หินวิมาน, 2560, น. 184-185)

โดยในภาพยนตร์นั้น นโปเลียนได้สร้างความเป็นเจ้าทางอุดมการณ์ซึ่งใกล้เคียงกับการครองความเป็นเจ้าทางวัฒนธรรมที่กริมซีได้อธิบายไว้ โดยประการแรกคือการป่าวประกาศข้อมูลเท็จว่าสโนว์บอลเป็นคนทรยศที่จะพามิสเตอร์โจนกลับมา และการอ้างความเป็นเจ้าของต้นคิดการสร้างกังหันลมของสโนว์บอล การใช้ให้เจ้าหมุสควิลเลอร์ สมุนมือขวา ทำหน้าที่เผยแพร่ข่าวและโฆษณาชวนเชื่อต่างๆ และได้ทำการแก้ไขบทบัญญัติที่สโนว์บอลเคยร่างไว้ทำให้เกิดเป็นความชอบธรรมของพวกหมูที่ จะชูตรีตผลประโยชน์จากเหล่าสัตว์และเพิ่มความสุขสบายแก่นโปเลียนและพวกพ้อง และหลัง “สงคราม” ครั้งที่ 2 ระหว่างเหล่าสัตว์และชาวนาที่จบลงด้วยชัยชนะของเหล่าสัตว์นั้น นโปเลียนก็ได้สร้างความชอบธรรมในการปกครองในฐานะ “จอมพลผู้กอบกู้” แม้ความเป็นจริงแล้ว นโปเลียนไม่แม้แต่จะออกไปสู้เสียด้วยซ้ำ แต่ใช้วิธีการโฆษณาชวนเชื่อเพื่อแต่งตั้งตัวเองก็เท่านั้น

จากเหตุการณ์ในภาพยนตร์ในที่กล่าวมา แสดงให้เห็นวิธีการในการสร้างการครองความเป็นเจ้าทางอุดมการณ์แบบโดยรวมคือ ตัวผู้ปกครอง (นโปเลียน) จะใช้วิธีการสร้างสามัญสำนึกโดยการควบคุมสื่อ (เจ้าหมุสควิลเลอร์) เพื่อให้คนในสังคม (พวกสัตว์) เชื่อว่า สิ่งที่เกิดขึ้นนั้นเป็นเรื่องปกติในสังคม

(4) แนวคิดเรื่องการต่อต้านการครองความเป็นเจ้าทางอุดมการณ์

อย่างไรก็ตาม กริมซีได้อธิบายว่า เมื่อมีการครองความเป็นเจ้าอุดมการณ์เกิดขึ้นย่อมก็ต้องมีการต่อต้านความเป็นเจ้าอุดมการณ์ (Anti-Hegemony) อันเป็นการไม่ยินยอมต่อการครอบงำหรือสามัญสำนึกของโครงสร้างอำนาจเช่นกัน (กาญจนา แก้วเทพ และสมสุข หินวิมาน, 2560, น. 186)

ซึ่งเหตุการณ์ที่ตรงกับนิยาม เกิดภายในภาพยนตร์ได้แก่ ฉากที่กลุ่มแม่ไก่ได้ปฏิเสธที่จะมอบไข่ไก่ให้แก่ นโปเลียน เพราะจะไม่ทนกับการถูกเอาไข่ไก่ไปขายอีกแล้ว แม้ว่าท้ายที่สุดแล้ว กลุ่มแม่ไก่และผู้สมรู้ร่วมคิดจะถูกลำไปประหารชีวิตก็ตาม แต่ก็แสดงให้เห็นว่า ภายใต้การครอบงำของโครงสร้างอำนาจนั้น ผู้ได้ปกครองก็มีอิสระระดับหนึ่งที่จะสร้างตัวเลือกให้กับชีวิตของตนเองอยู่เสมอ

6. สัญญะวิทยา

สัญญะวิทยา (Semiology) สามารถแปลตรงตัวได้ว่า ศาสตร์ที่ศึกษาระบบสัญลักษณ์และความหมาย (Science of Sign) เป็นศาสตร์แขนงหนึ่งที่เน้นศึกษากระบวนการผลิตความหมาย โดยเปิดโปงให้เห็นพลังของสัญลักษณ์ (Sign/Symbol) และการต่อสู้ในโลกของความหมาย (กาญจนา แก้วเทพ และสมสุข หินวิมาน, 2560, น. 392-435)

แนวคิดสัญญะในเรื่อง เป็นอุปมานิทัศน์ของระบอบคอมมิวนิสต์ลัทธิสตาลินดังที่เคยกล่าวไปแล้วในหัวข้ออุดมการณ์ของรัฐ และเนื่องจากภาพยนตร์เรื่องนี้เป็นโฆษณาชวนเชื่อ การแสดงสัญลักษณ์จึงไม่มีความซับซ้อนเพื่อให้ง่ายต่อการเข้าใจ โดยจะแสดงผ่านท่วงท่าประกอบในแอนิเมล ฟาร์ม ดังนี้

ตารางที่ 3 อธิบายสัญลักษณ์ต่างๆ ที่ปรากฏในภาพยนตร์

สัญลักษณ์	ฉาก	ความหมาย
หมู	ทุกฉากที่มีหมูปรากฏในเรื่อง รวมถึงตัวโน้ปเปลี่ยนด้วย	หมูเป็นตัวแทนของผู้นำทางการเมืองและการแสวงหาผลประโยชน์ของรัฐบาลสหภาพโซเวียต โดยเข้ายึดครองการปฏิวัติและปรับเปลี่ยนเหตุการณ์ต่างๆ ให้เป็นประโยชน์กับพวกตัวเอง
บทบัญญัติบนกำแพงโรงนา	ทุกฉากที่มีบทบัญญัติบนกำแพงโรงนาปรากฏ	สื่อถึงการเปลี่ยนแปลงของลัทธิคอมมิวนิสต์ (Communism) ในสหภาพโซเวียต โดยบทบัญญัติก่อนถูกแก้ไขนั้นแสดงถึงเจตนาดั้งเดิมของลัทธิคอมมิวนิสต์ที่ต้องการความเท่าเทียมและมีเจตนาที่ดีต่อกรรมาชีพจริงๆ ส่วนบทบัญญัติที่ถูกแก้ไข สะท้อนถึงลัทธิสตาลิน (Stalinism) ที่เอาอุดมการณ์คอมมิวนิสต์มาเป็นข้ออ้างในการครองอำนาจและกดขี่ประชาชน
แยม	ฉากที่โน้ปเปลี่ยนเปิดตู้เก็บเสบียงของมิสเตอร์โจนส์และกินแยมจนหมด และแยมที่มิสเตอร์วิมเพอร์นำมาขายให้แก่นโป้เปลี่ยน	ตีความว่าน่าจะหมายถึงอำนาจและผลประโยชน์ที่สตาลินได้รับ เมื่อได้เป็นผู้นำสหภาพโซเวียต

สำหรับตัวละครที่ปรากฏในเรื่อง เนื่องจากทั้งนิยายและภาพยนตร์แอนิเมชันเรื่องนี้เป็นการสะท้อนเหตุการณ์จริงที่เกิดขึ้นในประวัติศาสตร์ ทั้งเหตุการณ์การปฏิวัติรัสเซีย และยุคสมัยที่สตาลินเป็นผู้นำสหภาพโซเวียต (Meija, 2002) เราจึงสามารถทราบได้ว่าตัวละครในเรื่อง (บางตัว) มาจากใครหรืออะไรในประวัติศาสตร์บ้าง ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบตัวละครที่ปรากฏในภาพยนตร์กับบุคคลหรือองค์กรที่มีตัวตนอยู่จริง

ตัวละครภายในเรื่อง	บุคคล กลุ่มหรือองค์กรที่เป็นต้นแบบ
โอลเมเจอร์	มีต้นแบบมาจากทั้งคาร์ล มาร์กซ์ (Karl Marx) ผู้คิดค้นลัทธิมาร์กซิสต์ (Marxism) ที่ต่อมาจะพัฒนาเป็นลัทธิคอมมิวนิสต์ (Communism) และ วลาดีมีร์ เลนิน (Vladimir Lenin) นักปฏิวัติชาวรัสเซียและผู้ก่อตั้งสหภาพโซเวียต
สโนว์บอล	มีต้นแบบมาจากเลออน ทรอตสกี (Leon Trotsky) นักปฏิวัติชาวรัสเซีย ผู้สนิทสนมกับเลนิน ก่อนที่ในเวลาต่อมาจะถูกปลดออกจากตำแหน่งทางการเมืองและถูกลอบสังหารโดยสตาลิน
นโปเลียน	เป็นอุปมาแทนที่คนของโจเซฟ สตาลิน (Joseph Stalin) ผู้นำสหภาพโซเวียต คนที่สองถัดจากเลนิน ผู้ที่ทำให้สหภาพโซเวียตกลายเป็นรัฐเผด็จการแบบเบ็ดเสร็จอย่างที่เราทราบกันดี
สควิเลอร์	มีต้นแบบมาจากบรรดานักโฆษณาชวนเชื่อและสำนักข่าวต่างๆ ในสหภาพโซเวียตที่คอยบิดเบือนความจริง และสร้างภาพลักษณ์เชิงบวกแก่สตาลิน
บ็อกเซอร์	มีต้นแบบมาจากชนชั้นกรรมาชีพในรัสเซีย
เบนจามิน	มีต้นแบบมาจากคนรัสเซียยุคเก่าที่ทันเห็นการปฏิวัติและได้เห็นสภาพสังคมที่เปลี่ยนไปภายใต้การนำของสตาลิน
มิสเตอร์โจน	มีต้นแบบมาจาก ซาร์นิโคลัสที่ 2 (Tsar Nicholas II) กษัตริย์องค์สุดท้ายของรัสเซียที่ถูกโค่นอำนาจและถูกประหารชีวิตโดยคณะปฏิวัติ
สุนัขทหารของนโปเลียน	มีต้นแบบมาจากกรมการราษฎรฝ่ายกิจการภายใน หรือ เอ็นเควีดี (People's Commissariat for Internal Affairs: NKVD) หน่วยตำรวจลับของสตาลิน
พวกหมูทุกตัวที่เป็นพรรคพวกของนโปเลียน	เป็นอุปมาแทนที่คนของสมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์ ที่มีความเป็นอยู่ที่สุขสบายเมื่อเทียบกับคนส่วนใหญ่ในประเทศ
นกพิราบ	เปรียบเสมือนข่าวเกี่ยวกับการปฏิวัติที่แพร่ไปทั่วยุโรป นอกจากนี้ นกพิราบยังเป็นเหมือนหูและตาให้กับทั้งนโปเลียน เบนจามิน และบรรดาสัตว์นอกฟาร์ม น่าจะเปรียบได้กับสื่อที่เป็นกลางของตะวันตก
เหล่าชาวนาซีเม้า	น่าจะเปรียบได้กับบรรดากษัตริย์และผู้นำประเทศต่างๆ ในยุโรป ที่บางครั้งก็เป็นทั้งเพื่อนและศัตรูในแต่ละช่วงเวลานั่นเอง

นอกจากนี้ สถานที่และเหตุการณ์ต่างๆ ในเรื่องก็สามารถนำไปเปรียบเทียบกับบางประเทศและเหตุการณ์ที่เกิดในช่วงทศวรรษ 1920 ถึง 1940 ได้ดังนี้

ตารางที่ 5 เปรียบเทียบองค์ประกอบในภาพยนตร์กับบริบททางประวัติศาสตร์

สถานที่และเหตุการณ์ภายในเรื่อง	สถานที่และเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์จริง
แอนิมอล ฟาร์ม (ชื่อเดิม แมนเนอร์ฟาร์ม)	อดีตจักรวรรดิรัสเซียที่ภายหลังได้เปลี่ยนเป็นสหภาพโซเวียต
การปฏิวัติของสัตว์ในฟาร์ม	การปฏิวัติรัสเซีย
บ้านที่มีแมวที่หัวเราะเยาะเมื่อทราบข่าวการปฏิวัติในฟาร์ม	สหรัฐอเมริกาตอนใต้ทราบข่าวการปฏิวัติรัสเซียช่วงแรกเริ่ม เนื่องจากสหรัฐไม่เคยประสบปัญหาแบบเดียวกับรัสเซีย และแมวบ้านก็เปรียบเสมือนชาวอเมริกันที่ในยุคนั้นยังไม่ได้หวาดกลัวคอมมิวนิสต์แบบทุกวันนี้
ฟาร์มที่เจ้าของให้ความรักแก่สัตว์	เปรียบเสมือนประเทศอังกฤษ หรือประเทศอื่นๆ ในยุโรป ซึ่งแกะที่ได้ยินข่าวจากนกพิราบแล้วเกิดกลัวขึ้นมา น่าจะเปรียบได้กับคนอังกฤษหรือคนประเทศอื่นๆ ในยุโรปช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 1 ที่เริ่มหวาดกลัวคอมมิวนิสต์
ฟาร์มที่ทารุณกับสัตว์และสัตว์ในฟาร์มให้ความสนใจกับข่าวการปฏิวัติ	น่าจะเปรียบได้กับประเทศที่เผชิญสภาวะลำบากคล้ายคลึงกับรัสเซีย และประชาชนเริ่มสนใจแนวคิดคอมมิวนิสต์ ในที่นี้น่าจะเปรียบได้กับเยอรมนีหลังสงครามโลกครั้งที่ 1 หรือประเทศจีน
“สงคราม” ระหว่างขานาและสัตว์ครั้งที่ 2	น่าจะเปรียบได้กับปฏิบัติการบาร์บารอสซา (Operation Barbarossa) ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ที่เยอรมนีบุกสหภาพโซเวียต

7. บทสรุป

จากวิเคราะห์ทั้งหมดนั้น แสดงให้เห็นว่า แม้จะเกิดการปฏิวัติขึ้น แต่กลับไม่ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงดังที่ระบุไว้ในทฤษฎีลัทธิมาร์กซิสต์ อันเนื่องมาจากการปกครองแบบรวมอำนาจ และการขาดความใส่ใจที่จะมีส่วนร่วมทางการเมืองของภาคประชาชน ซึ่งได้อื้ออำนาจให้กับบุคคลนอกเช่น โปเลียนและพรรคพวก ขึ้นมามีอำนาจสูงสุด และกลายเป็นชนชั้นสูงที่เอาเปรียบเหล่าสัตว์ เช่นเดียวกับที่เกิดขึ้นในสมัยมิสเตอร์โจนส์นั่นเอง นอกจากนี้ การโฆษณาชวนเชื่อ ยังเป็นอีกหนึ่งสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดระบอบเผด็จการขึ้น เพราะเมื่อผู้คนเกิดเชื่อในคำโกหกเหล่านั้น ประชาชนก็จะยอมรับในตัวผู้นำและระบอบการปกครองโดยไม่รู้ตัว เหมือนอย่างทีโปเลียนไปเลียนปาวประกาศว่าสโนว์บอลเป็นคนทรยศ ซึ่งพวกสัตว์ก็เชื่อและยอมรับให้โปเลียนเป็นหัวหน้า โดยกว่าที่พวกสัตว์จะเกิดความตื่นตัวก็สายเกินไปแล้ว ซึ่งสิ่งนี้แสดงให้เห็นว่า ต่อให้ประชาชนก่อการปฏิวัติขึ้น หากประชาชนเลือกที่จะเมินเฉยต่อความเป็นไปได้ที่จะก่อให้เกิดการรวมอำนาจไว้ที่ตัวผู้นำ การปฏิวัติก็ย่อมไม่ก่อให้เกิด

การเปลี่ยนแปลง เพราะสุดท้าย รัฐบาลที่มาจากการปฏิวัตินั้นก็จะมัวเมาไปกับอำนาจ และวนกลับไปสู่ระบบเดิมอยู่ดี จึงกล่าวได้อย่างเต็มปากว่าการปฏิวัติของพวกเขาในฟาร์ม เป็น “การปฏิวัติที่ล้มเหลว” นั่นเอง

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

- กาญจนา แก้วเทพ, และสมสุข หินวิมาน. (2560). *สายธารแห่งนักคิดทฤษฎีเศรษฐศาสตร์การเมืองกับสื่อสารศึกษา*. ภาควิชาวรรณคดี คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ฉัตรทิพย์ นาถสุภา. (2557). *ลัทธิเศรษฐกิจการเมือง* (พิมพ์ครั้งที่ 10). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ยอร์ช ออร์เวล. (2517). *การเมืองของสัตว์*. กรุงเทพมหานคร: การพิมพ์.
- วัชรพล พุทธิรักษา. (2557). *บทสำรวจความคิดทางการเมืองของ อันโตนิโอ กรัมสกี*. สำนักพิมพ์สมมติ.
- วิทยากร เชียงกุล. (2558). เศรษฐศาสตร์การเมืองแบบมาร์กซ์. ใน วันเพ็ญ คงมั่ง (บ.ก.). *ทำไมควรอ่าน คาร์ล มาร์กซ์*. (น. 61-116). สำนักพิมพ์แสงดาว.

ภาษาอังกฤษ

- Duignan, B. (n.d.). *Consumerism*. Britannica Money. <https://www.britannica.com/money/consumerism>
- Halas, J. (Producer, Director), & Batchelor, J. (Producer, Director). (1954). *Animal Farm* [Film]. Halas and Batchelor.
- Haynes, J., Hough, P., Malik, S., & Pettiford, L. (2017). Marxism and Neo-Marxism. In Aguilera, N. (Ed.). *World Politics* (2nd ed.) (pp. 121-135). Sage Publications.
- Lansford, T. (2008). *Communism*. Marshall Cavendish.
- Mandel, E. (1977). *From Class Society to Communism: An Introduction to Marxism*. Inlinks Ltd.
- Meija, J. (2002). *Animal Farm: A Beast Fable for Our Beastly Times*. Literary Kicks. <https://litkicks.com/animalfarm/>
- Ritzer, G., & Schubert, J. D. (1991). The Changing Nature of Neo-Marxist Theory: A Metatheoretical Analysis. *Sociological Perspectives*, 34(3), 359-375. <https://www.jstor.org/stable/1389516?seq=1>

- Rodden, J. (1991). Reputation, Canon-Formation, Pedagogy: George Orwell in the Classroom. *College English*, 53(5), 505. <https://www.jstor.org/stable/377460>
- Senn, S. (2015). All Propaganda is Dangerous, but Some Are More Dangerous than Others: George Orwell and the Use of Literature as Propaganda. *Journal of Strategic Security*, 8(5), 151. <https://digitalcommons.usf.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1483&context=jss>
- The Economic Times. (n.d.). *What is 'Marxism'*. The Economic Times. <https://economictimes.indiatimes.com/definition/marxism>